

Ewaluacja praktyk studenckich ciągłych realizowanych przez studentów Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w roku akademickim 2024/2025.

Raport z badań prowadzonych wśród opiekunów praktyk w placówkach.

Wstęp

Celem raportu jest przedstawienie opinii opiekunów praktyk z ramienia instytucji, którzy wspierali realizację praktyk studentów WNS, na temat praktyk oraz współpracy z UWM w Olsztynie. Wyniki służą monitorowaniu przebiegu praktyk na WSN UWM, weryfikowaniu efektów kształcenia realizowanych w ramach praktyk ciągłych oraz doskonaleniu ich programów realizowanych na poszczególnych kierunkach. Ankieta skierowana do opiekunów praktyk w placówkach i do wszystkich podmiotów, w których realizowane były praktyki w roku akademickim 2024/2025 składała się z 22 pytań zamkniętych i 2 pytań otwartych. W placówkach wypełniło ją 116 respondentów (102 w wersji papierowej, 14 – online)

Ewaluacja praktyk ciągłych wśród opiekunów praktyk w placówkach

Charakterystyka respondentów

Respondenci – opiekunowie praktyk studenckich – wskazywali, że najczęściej trafiali do nich studenci z pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej (26%) i pedagogiki (22%) oraz pedagogiki z terapią pedagogiczną (14%). Pozostałe wskazywane kierunki to: pedagogika szkolna z animacją kulturalną (5%), psychologia (4%), bezpieczeństwo narodowe (3%), pedagogika specjalna (3%), pedagogika opiekuńczo-wychowawcza (3%), socjologia (3%) oraz analityka i zarządzanie publiczne (2%) (Tabela 1).

Tabela 1. Liczba studentów z danego kierunku przyjmowana do placówek.

Kierunek studiów praktykantów w placówce	N	%
Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna	30	26
Pedagogika	25	22
Brak danych	18	16

Pedagogika szkolna z terapią pedagogiczną	16	14
Pedagogika szkolna z animacją kulturalną	6	5
Psychologia	5	4
Bezpieczeństwo narodowe	4	3
Pedagogika specjalna	4	3
Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza	3	3
Socjologia	3	3
Analityka i zarządzanie publiczne	2	2

W większości przypadków (38) opiekunowie praktyk w placówkach sprawowali opiekę nad jedną osobą, 15 respondentów nie udzieliło odpowiedzi, ilu miało praktykantów pod opieką. Zdarzały się przypadki, gdy praktykantów było więcej: dwie osoby (24 respondentów), trzy osoby (16 respondentów), cztery osoby (11 respondentów), pięć osób (2 respondentów), sześć osób (2 respondentów). W pojedynczym przypadku opiekun sprawował opiekę nad siedmioma studentami. Największe liczby studentów, nad którymi sprawowali opiekę, to dziewięć (4 respondentów) i dwanaście (2 respondentów). Większość placówek przyjmujących studentów stanowiły instytucje z sektora publicznego (83), 5 to instytucje i organizacje sektora prywatnego, a 3 – z sektora pozarządowego. Jeden respondent zaznaczył dwie odpowiedzi, a dziewięć z nich nie zaznaczyło żadnej odpowiedzi.

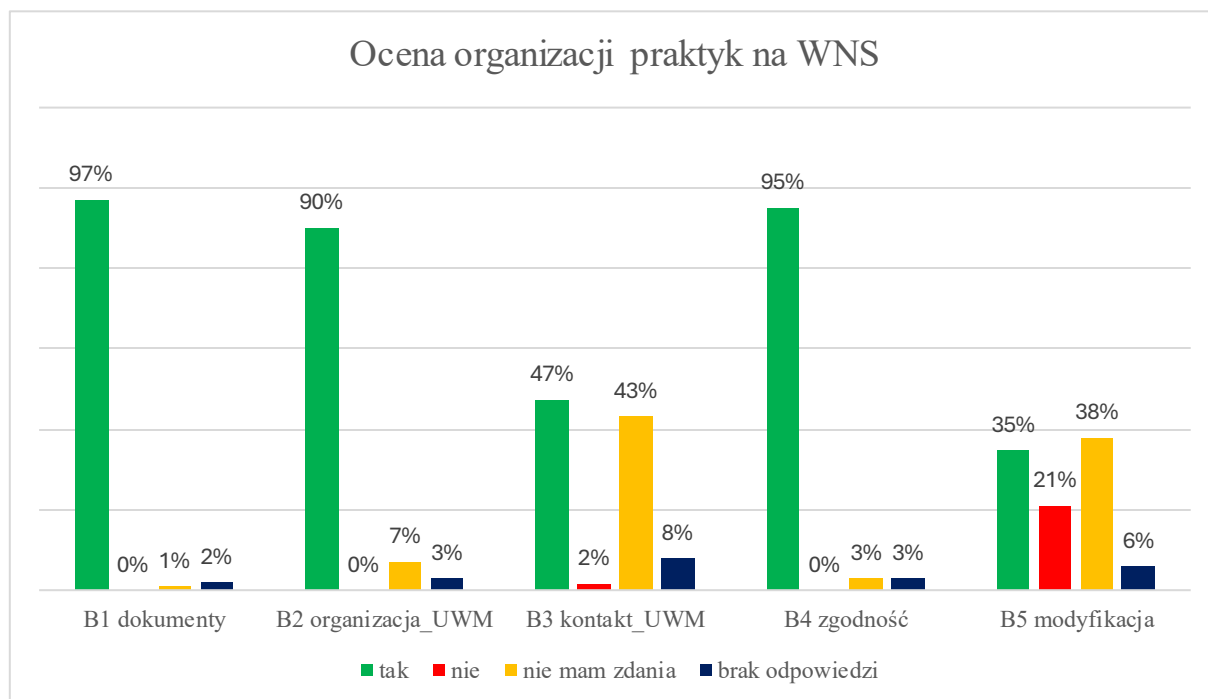
Pod względem wielkości organizacji respondenci reprezentowali: mikroplacówki zatrudniające do 9 osób (7), małe – zatrudniające do 50 osób (37), średnie – do 250 osób (34), duże – powyżej 250 osób (16). 6 wypełniających ankietę nie udzieliło informacji.

Organizacja praktyk na Wydziale Nauk Społecznych

Większość respondentów oceniła dokumenty dostarczone przez studentów jako czytelne i kompletne (97%). Kwestie komunikacji studenta z UWM w zakresie praktyk również zostały ocenione w sposób pozytywny (90%). Ocenie poddano również kontakt respondentów z pracownikiem Ośrodka. W tym przypadku 43% spośród ankietowanych nie miało zdania, jednak większość osób (47%) kontakt ten oceniła jako bezproblemowy i pomocny.

Program praktyk został oceniony jako zgodny z kierunkiem studiów przez 95% osób ankietowanych. Kwestią, w której widać większy podział odpowiedzi, jest możliwość

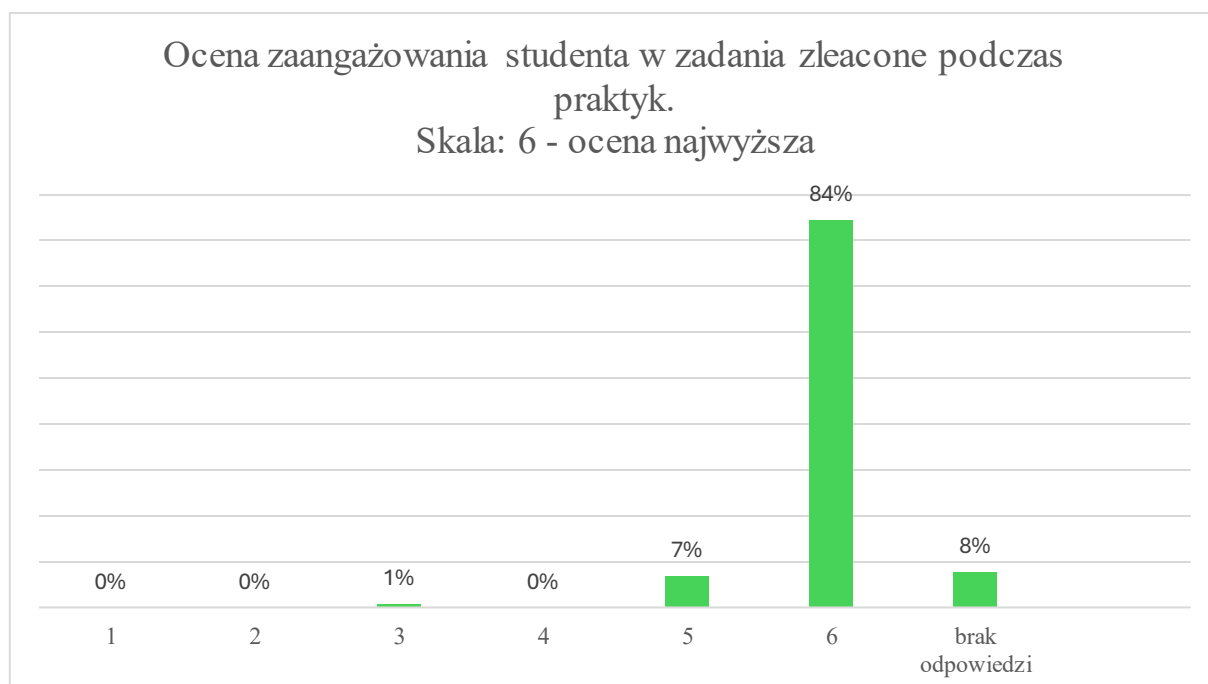
modyfikacji praktyk: 35% uzyskanych odpowiedzi było pozytywnych, natomiast 21% wskazywało na brak takiej możliwości, a 38% – nie miało zdania (Rysunek 1).

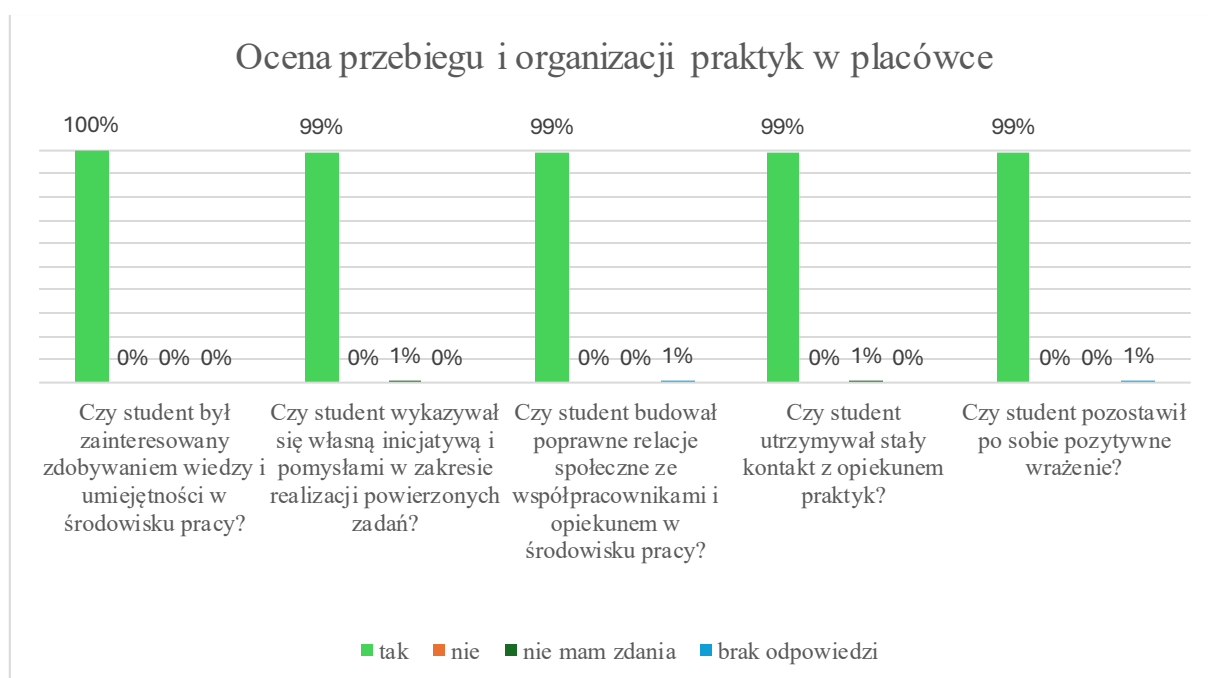
Rysunek 1. Ocena organizacji praktyk na WNS. Perspektywa opiekunów praktyk w placówce.

Opinie na temat przebiegu i organizacji praktyk w placówce/instytucji

Kolejny blok tematyczny dotyczył oceny przebiegu i organizacji praktyk w placówce. Poproszono o ocenę zaangażowania studentów w skali od 1 (najniższa ocena) do 6 (najwyższa ocena). Zaangażowanie studentów było oceniane na ogół dobrze: 84% spośród z nich uzyskało najwyższą ocenę, 7% – ocenę „5”, a 1% – ocenę „3” (Rysunek 2).

Rysunek 2. Ocena zaangażowania studentów w zadania zlecane podczas praktyki. Perspektywa opiekunów praktyk w placówce.

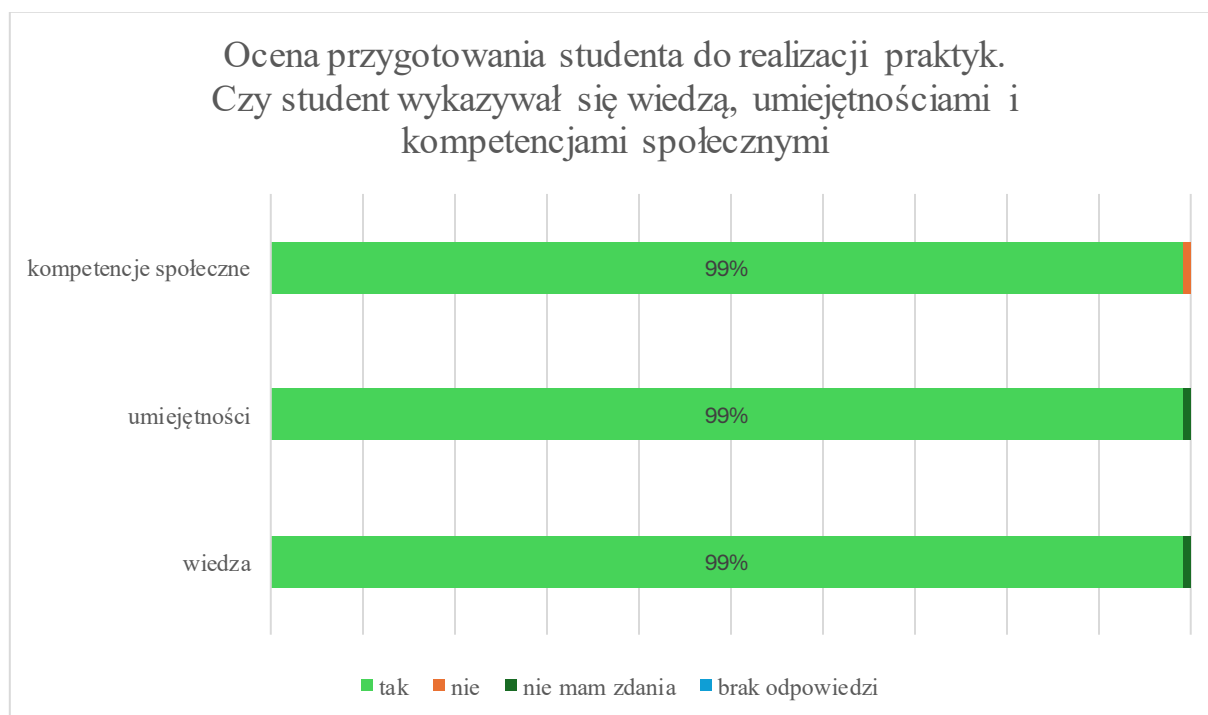
Rysunek 3. Ocena przebiegu i organizacji praktyk w placówce. Perspektywa opiekunów praktyk w placówce.

Dalsze pytania badały w sposób bardziej precyzyjny zachowanie studenta podczas realizacji praktyk (Rysunek 3). Poza pojedynczymi odpowiedziami, w opinii opiekunów studenci wykazywali zainteresowanie zdobyciem wiedzy i umiejętności oraz wykazywali się inicjatywą

i pomysłami podczas powierzonych zadań. Wszystkie spośród uzyskanych odpowiedzi wskazywały na budowanie przez studentów poprawnych relacji społecznych oraz na stały kontakt z opiekunem praktyk. Odpowiedzi na podsumowujące pytanie o to, czy student pozostawił po sobie pozytywne wrażenie: aż 99% respondentów udzieliło odpowiedzi pozytywnej.

Opinie na temat przygotowania studenta do realizacji praktyk

Respondenci oceniali przygotowanie studentów do praktyk pod względem wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W zdecydowanej większości opiekunowie w odpowiedziach wysoko oceniali przygotowanie studentów w obszarze umiejętności, kompetencji społecznych i wiedzy (Rysunek 4).

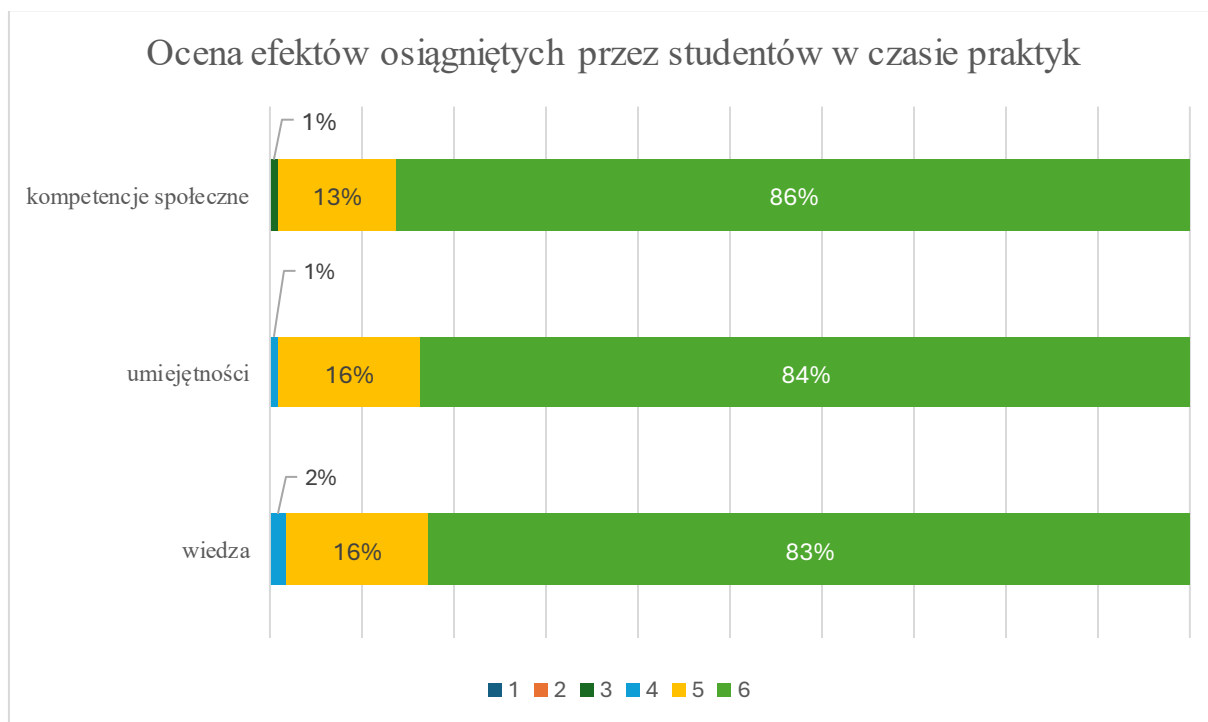

Rysunek 4. Ocena przygotowania studenta do praktyk. Perspektywa opiekunów praktyk w placówce.

Opinie na temat efektów osiągniętych przez studenta podczas praktyk

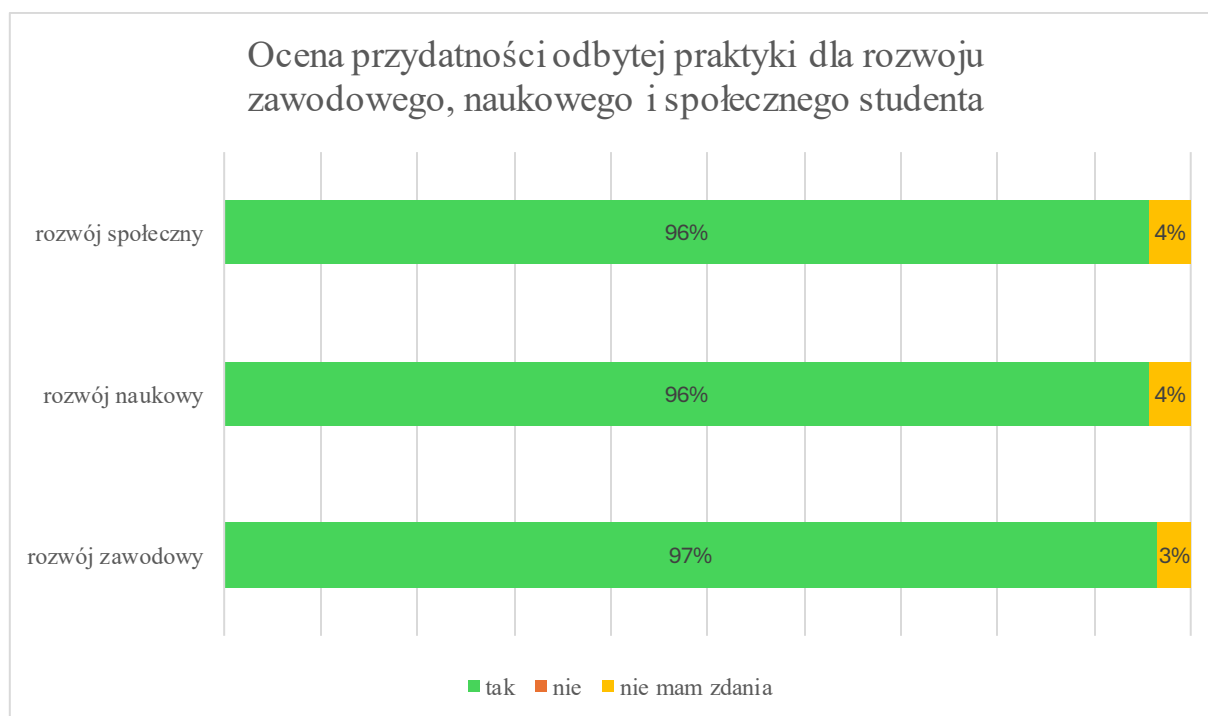
Zapytano opiekunów praktyk o ocenę studentów w zakresie poszerzenia lub zdobywania przez nich wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Studenci oceniani byli w skali od 1 (najniższa ocena) do 6 (najwyższa ocena) w każdej z tych kategorii (Rysunek 5). Efekty

osiągane przez studentów podczas praktyk zostały ocenione pozytywnie. Najwyższą ocenę w zakresie kompetencji społecznych wskazało 86% badanych, w zakresie umiejętności – 84%, a w zakresie wiedzy – 83%.

Rysunek 5. Ocena efektów osiągniętych przez studentów podczas praktyk. Perspektywa opiekunów praktyk w placówce.

W ocenie opiekunów odbyte praktyki będą przydatne dla dalszego rozwoju studentów (Rysunek 6). 96% respondentów wskazało twierdzącą odpowiedź w odniesieniu do rozwoju społecznego, również 96% – w odniesieniu do rozwoju naukowego i 97% – w odniesieniu do rozwoju społecznego.

Rysunek 6. Ocena przydatności praktyk w dalszym rozwoju studentów. Perspektywa opiekunów praktyk w placówce.

Zmiany zaobserwowane u studenta po odbytej praktyce

Zdecydowanie najczęściej opisywaną zmianą przez opiekunów praktyk był wyraźny wzrost pewności siebie, odwagi oraz wiary we własne możliwości:

„Praktykantka stała się pewniejsza siebie w pracy z uczniami, lepiej dysponuje czasem, potrafi znajdować skuteczne rozwiązania dla uczniów w sytuacjach problemowych”.

„Po odbytych praktykach zauważano zwiększoną pewność siebie. Studentka miała okazję zastosować wiedzę teoretyczną w rzeczywistych warunkach. Poczucie kompetencji wzrosło, co przełożyło się na większą wiarę we własne możliwości”.

„Z każdym dniem studentka czuła się coraz pewniej w roli nauczyciela i swobodniej w kontaktach z pracownikami oraz uczniami”.

Równie często respondenci wskazywali na poszerzenie wiedzy merytorycznej oraz zderzenie teorii z rzeczywistością zawodową:

„Student ma większą świadomość pracy po uzyskaniu dyplomu na kierunku, który studiuje. Zauważa także różnice między książkową teorią a szkolną rzeczywistością”.

„Pod odbyciem praktyki studentka wykazuje znacznie lepsze rozumienie praktycznych aspektów pracy w naszym urzędzie. Można zaobserwować wzrost samodzielności, lepszą organizację pracy oraz rozwój umiejętności komunikacyjnych w zespole”.

„Studentka poznała w praktyce wiedzę psychologiczno-pedagogiczną, metodyczną oraz zdobyła umiejętności w prowadzeniu zajęć z uczniami”.

Opiekunowie podkreślali zmiany w postawie studentów, które ewaluowały podczas praktyki tj.: wzrost otwartości, przełamanie nieśmiałości oraz rozwój kompetencji społecznych:

„Początkowo praktykantka sprawiała wrażenie mało otwartej, mało komunikatywnej. Po tygodniu praktyki Pani potrafiła nawiązywać kontakty zarówno z pracownikami szkoły jak i uczniami”.

„Studentka zintegrowała się z pracownikami, doświadczyła pracy w biurze i w terenie, przełamała nieśmiałość, otworzyła na nowe możliwości”.

Kolejną zauważoną zmianą był wzrost zaangażowania, kreatywności oraz gotowości do podejmowania własnej inicjatywy:

„Otwartość na nowe zadania, zwiększenie własnej inicjatywy, wzrost kreatywności”.

„Studentka wykazuje się ogromnym zaangażowaniem w powierzone obowiązki, chętnie wchodzi w relacje z wychowankami”.

Wielu opiekunów zwróciło uwagę na głębszą refleksyjność studentów oraz wzrost świadomości odpowiedzialności zawodowej:

„Studentka wykazuje większą pewność w pracy z dziećmi, lepiej radzi sobie w organizowaniu zajęć. Studentka zyskała również większą świadomość roli nauczyciela wychowania przedszkolnego oraz odpowiedzialności związanej z tym zawodem.”.

„Studentka prezentuje postawę otwartą, refleksyjną i postawę do dalszego rozwoju zawodowego”.

Część badanych odnotowała też szczególny rozwój w obszarze specyfiki pracy z uczniami o specjalnych potrzebach:

„Oswojenie z niepełnosprawnością intelektualną oraz pracą z uczniem z deficytami”.

„Poszerzenie wiedzy i umiejętności w zakresie form i metod pracy z uczniami z niepełnosprawnością intelektualną i spektrum autyzmu”.

Tylko jeden opiekun zadeklarował, że nie zauważył u praktykanta żadnych zmian, co uzasadnił jego doskonałym przygotowaniem wyjściowym:

„Żadnych zmian, wszystko było na wysokim poziomie”.

Rekomendacje dotyczące zmian organizacji praktyk

Wśród rekomendacji dotyczących praktyk najczęściej podawano postulaty dotyczące zmiany ich terminu. Dotyczyły one głównie przeniesienia praktyk z okresu wakacyjnego lub początku roku szkolnego na późniejsze miesiące:

„Praktyka powinna być realizowana w innym terminie - od października”.

„Uważam, że praktyki powinny odbywać się w ciągu roku szkolnego a nie na początku, gdy trwa organizacja”.

„Zmiana terminu praktyk, żeby trwały w bardziej dynamicznym okresie działania Gok - Październik - lipiec”.

Drugą najczęstszą rekomendacją były wnioski o zmniejszenie obciążeń biurokratycznych i uproszczenie formalności na rzecz realnych działań:

„Mniej papierologii więcej praktyki”.

„Uproszczenie dokumentacji i jej ilości”.

„Uważam, że stratą czasu jest przygotowywanie przez studentów scenariuszy zajęć”.

Pojawił się też silny postulat dotyczący wydłużenia czasu trwania praktyk lub zmiany ich dotychczasowego wymiaru:

„Warto rozważyć wydłużenie czasu praktyki”.

„Praktyka powinna być 4-tygodniowa, by studenci mogli np. uczestniczyć w dniach adaptacyjnych i większej obserwacji zajęć, większe obycie się z dziećmi nim prowadzenie zajęć. W tym roku było za "szybko" i "za krótko”.”.

Część ankietowanych proponowała także modyfikację organizacji czasu praktyk poprzez rozbięcie ich na mniejsze etapy:

„Można by rozważyć podzielenie praktyk na kilka krótszych okresów w ciągu roku akademickiego, aby studenci mogli obserwować i współuczestniczyć w różnych etapach pracy z klasą”.

Wśród rekomendacji dotyczących samego programu i wymagań zwracano uwagę na potrzebę dostosowania liczby zajęć samodzielnych oraz lepsze przygotowanie studentów:

„Uważam, że realizacja aż 40 godzin samodzielnie prowadzonych zajęć w trakcie 4-tygodniowej praktyki jest zbyt intensywna i obciążająca. Taki wymóg może negatywnie wpływać na jakość przygotowania do zajęć oraz na możliwość ich rzetelnego omówienia i przeanalizowania z opiekunem praktyk. Warto rozważyć zmianę podejścia – postawić na jakość realizowanej praktyki, a nie jedynie na ilość godzin. Mniejsza liczba zajęć, ale lepiej zaplanowanych i omówionych, z pewnością bardziej przysłuży rozwojowi zawodowemu studentów.”.

„Studenci powinni być lepiej przygotowani do odbywania praktyk przez uczelnię”.

„Praktyka studenta I roku studiów (zwłaszcza zaocznych) nie powinna obejmować wymogu samodzielnego prowadzenia zajęć z uczniami, a jedynie ich obserwację i ewentualnie współorganizowanie zajęć.”

Pojawiły się również pojedyncze propozycje dotyczące poszerzenia obszaru zdobywanych umiejętności i rotacji stanowisk w placówce:

„Poszerzenie wiedzy w zakresie wykorzystywania podczas zajęć technologii informacyjnych, e-dziennika, tablic multimedialnych. Prowadzenie innowacyjnych pomysłów podczas zajęć wobec dzieci uzdolnionych.”

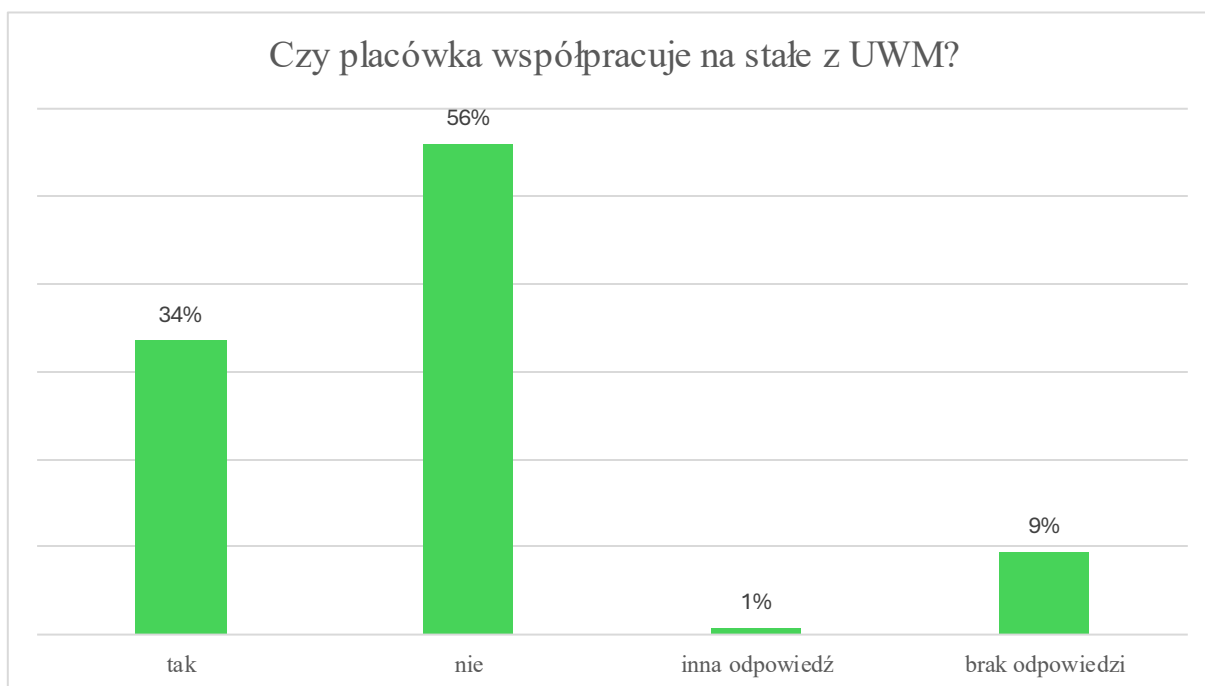
„Zmiana stanowisk co jakiś czas, żeby zobaczyć, czym dokładnie zajmują się wszyscy pracownicy wydziału”.

Zdecydowanie największa grupa respondentów nie wniosła jednak żadnych uwag, oceniając dotychczasową organizację praktyk jako bezbłędną:

„Brak postulatów – organizacja praktyki – wzorowa”.

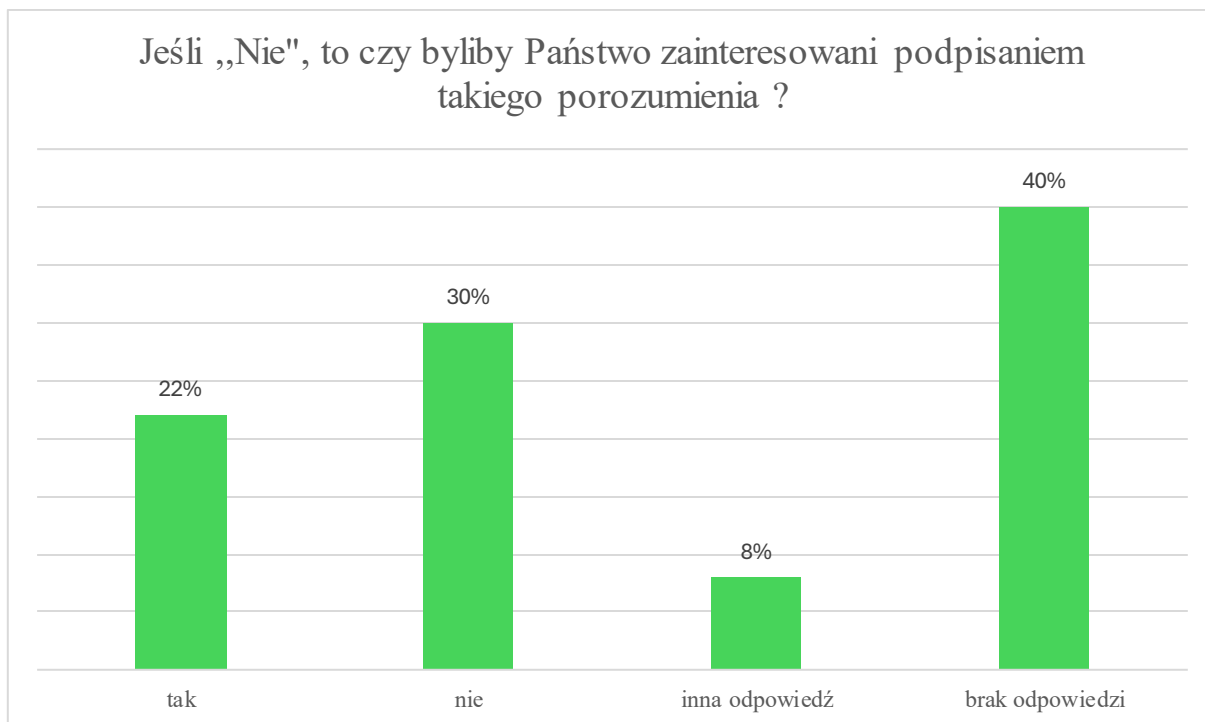
Deklaracje dotyczące współpracy z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie

Wśród opiekunów praktyk 34% deklaroowało, że ich placówka/institucja prowadzi stałą współpracę z UWM (Rysunek 7).

Rysunek 7. Deklaracje opiekunów praktyk dotyczące stałej współpracy z UWM.

Spośród respondentów, którzy deklarowali, że ich organizacja/institucja nie ma podpisanego porozumienia z UWM, 22% wyraziło zainteresowanie podpisaniem takiego dokumentu, a 30% – nie (Rysunek 8).

Rysunek 8. Deklaracje opiekunów praktyk dotyczące chęci podpisania porozumienia z UWM.

Podsumowanie

Przeprowadzone badania wskazują, że:

- Opiekunowie praktyk w placówkach wysoko oceniają przygotowanie studentów WNS pod względem wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.
- Bardzo wysoko oceniane jest zaangażowanie studentów w powierzone im obowiązki, a niemal wszyscy praktykanci pozostawiają po sobie pozytywne wrażenie.
- Studenci w opiniach respondentów wykazują się dużą inicjatywą, budują poprawne relacje w środowisku pracy i utrzymują stały kontakt z opiekunami.
- Osiągane przez studentów efekty w zakresie poszerzania wiedzy i kompetencji są oceniane przez respondentów na najwyższym poziomie.
- Zdaniem opiekunów odbyte praktyki mają kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju zawodowego, naukowego i społecznego studentów.
- Opiekunowie dostrzegają u studentów pozytywne zmiany, w szczególności wyraźny wzrost pewności siebie oraz lepsze zrozumienie praktycznych aspektów zawodu.
- Ponad jedna trzecia placówek deklaruje stałą współpracę z uniwersytetem, a część pozostałych wyraża zainteresowanie podpisaniem formalnego porozumienia.

Raport opracowały studentki socjologii:

Ilona Prokopowicz, Martyna Olszewska (Naukowe Koło Socjologów „Quaero”)

Opieka naukowa: dr Radosław Sierocki (Katedra Socjologii UWM)